

вони, безперечно, заслуговують на подальшу увагу з огляду на їх потенціал для неправильного використання, наприклад, у вищій освіті. Оскільки штучний інтелект і чат-боти продовжують розвиватися, важливо ретельно розглянути наслідки їх використання та вжити заходів для запобігання їх неправильному використанню.

Список використаних джерел

1. Савицька Н. Л. Інституціональні проблеми взаємодії стейкхолдерів у вищій освіті. Соціально-економічні трансформації в епоху глобалізації: зб. наук. ст. учасників Шостої Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава: Скайтек, 2015. С. 48-52. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4323/1/Savicka.pdf>

2. Чміль Г. Л., Олініченко К. С., Пахуча Е. В. Базові положення концепції inbound маркетингу в період соціалізації суспільства. Науковий журнал «Економіка і регіон». Видавничий дім «Гельветика», вип. № 2(85), 2022. 26-33 с.

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ КРАФТОВИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОДУКТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Орел А.М., д-р екон. наук, доц.

Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

На сьогоднішній день загарбницька війна проти України, внесла корективи та спричинила велику кризу в сільськогосподарській промисловості. Це значні і постійні обстріли цивільної та виробничої інфраструктури, зміна та часткове припинення логістики, яке особливо вплинуло на експорт галузі АПК та крафтової продукції.

На початку війни було паралізовано понад 60% підприємств, тисячі робітників втратили роботу та дохід. За підсумками першого кварталу 2022 року промисловість скоротила виробництво на 34%. ВВП – мінус 15,1%, прогнозне падіння за підсумками року – 35% [4].

Паралізувати харчову галузь України було основною метою вторгнення в Україну. Відбувалися атаки на українські ферми та поля, склади та транспортну інфраструктуру, а також сільськогосподарські науково-дослідні інститути. Це все вплинуло на низку врожайів: пшеницю, посіяну у 2020 році та зібрану у 2021 році, яка експортувалася на початку 2022 року; пшениця, посіяна в 2021 році, все ще в землі на момент нападу та зібрана влітку 2022 року; і

майбутні врожаї, посів і збирання яких залежатимуть від наявності сировини та стану інфраструктури цього року та наступних років. Дане становище неоднорідне, тому що все залежить від регіону розташування підприємства. Західна частина країни показують збільшення в цій галузі. Через велику нестачу сировини – овочів і фруктів, які зазвичай постачалися з півдня, багато виробників переорієнтувалися. Як приклад, сокопереробний завод Рівненщини переформувався під випуск м'ясної консервованої продукції, яка доставляється, у тому числі, і армії.

Натомість в прифронтових зонах підприємства змушені призупиняти виробництво. Виробництво соняшникової олії становить 30–40% від довоєнного рівня через проблеми з експортом.

До війни Україна експортувала до 98 відсотків своєї сільськогосподарської продукції через Чорне море, причому близько половини експорту проходило через суміжні порти Одеса, Чорноморськ і Південний. У 2021 році український експорт пшениці, кукурудзи, ячменю та соняшникової олії в середньому становив понад 4 мільйони метричних тонн на місяць, при цьому літні та осінні поставки перевищували 6 мільйонів метричних тонн. Згідно з укладеною за посередництва ООН зерновою угодою понад 100 кораблів безпечно перетнули Чорне море за один місяць, перевозить близько 2 мільйонів метричних тонн сільськогосподарської продукції світовим імпортерам[4]. Ця угода є перемогою ООН і представляє модель для перевезень під час війни, але не відновлює довоєнні можливості України для морської торгівлі сільськогосподарською продукцією. Оскільки ворог продовжує загрожувати портам України, а Україна продовжує захищати своє узбережжя від нападу, обсяг торгівлі через Чорне море залишатиметься обмеженим, а вартість страхування суден, що прямують у Чорне море, залишатиметься високою. Збільшення обсягів та зниження вартості українського аграрного експорту потребує визначення та укріплення альтернативних маршрутів.

Проте українські виробники продуктів харчування та супермаркети все більше адаптувалися до нових умов. Наприклад, значно збільшився прямий маркетинг товарів місцевого виробництва. Проте торговельні мережі в різних містах України все ще шукають місцевих виробників і постачальників, які могли б самостійно забезпечити супермаркети. Тому також розроблено нові маршрути постачання. Наприклад, частка вантажів, що перевозяться залізницею, значно зросла. Крім того, за допомогою цифрових платформ попит на товари та доступна пропозиція в окремих регіонах тепер

відстежуються та оптимізуються в режимі реального часу. Це, у свою чергу, дає змогу відкривати нові ланцюжки поставок і дозволяє зв'язувати різних учасників ринку, державні установи та міжнародні гуманітарні зобов'язання навіть за умов війни. Таким чином, платформа спрощує процеси координації між різними суб'єктами та полегшує повернення до безпечного постачання для українського народу. На цьому тлі імпорتنі товари все більше заповнюють дефіцит пропозиції.

Список використаних джерел

1. Орел В.М. Роль інновацій в системі трансформації економіки / В.М. Орел, І.П. Афанасьєв // Вісник Сумського національного університету. Серія «Економіка і менеджмент». Науковий журнал. 2020. №3(85). С. 105-110.
2. Попадюк Ф. Коли продукт важливіший за бізнес: що таке крафтове пиво і як воно завойовує Україну. Економічна правда 16.04.2021р. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2021/04/16/673064/>
3. Сімахіна Г.О., Українець А.І. Інноваційні технології та продукти. Оздоровче харчування: навч. посіб. Київ: НУХТ, 2010. 294 с.
4. СД Платформа. <https://sdplatform.org.ua/blogs/agriculture>

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ СТІЙКОСТІ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ НА РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Пахуча Е.В., канд. екон. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Сутність поняття «стійкість» полягає у здатності протистояти та успішно адаптуватися до дії зовнішніх і внутрішніх факторів. Стійкість як процес є результатом взаємодіючих механізмів системи, які генерують фактори рівноваги і створюють основу для сталого розвитку. Потреби у безпеці та стійкості відіграють важливу роль для суб'єктів бізнесу та розглядаються як основні характеристики становлення та функціонування будь-яких економічних систем. У разі відсутності реалізації даних потреб виникають проблеми з браком ресурсної бази, зниження ефективності діяльності та загострення соціально-економічних протиріч між суб'єктами бізнесу [1]. Складовим елементом у процесі розвитку органічного господарювання